

Nieuw Nederlands Tweede Fase – deel 4 vwo (5de ed.) (2014). Groningen: Noordhoff Uitgevers.

Vermeij, L. (2011). “Het verbeteren van tekstbegrip met behulp van sorteertaken”. In: *Levende Talen Tijdschrift*, 12 (2), p. 33-41.

Ronde 8

Karin van de Mortel (a) & Fien Loman (b)
(a) CPS, Amersfoort
(b) Centrum voor Taal en Onderwijs, Leuven
Contact: k.vandemortel@cps.nl
e.loman@cps.nl

Verdiepend lezen van complexe teksten

Door te lezen, ontmoet je de wereld. We lezen teksten om informatie te verwerven, om te leren, om te ontspannen en om te genieten van wat schrijvers ons zeggen.

Het doel van *begrijpend lezen* is het begrijpen van de inhoud of de boodschap van een tekst, zodat nieuwe kennis, ofwel nieuwe lees- en leerervaringen kunnen ontstaan.

Het doel van *verdiepend lezen* is dat de lezer c.q. leerling zich de inhoud van een complexe tekst eigen kan maken. Het is, met andere woorden, een grondig begrijpen van de inhoud van een complexe tekst, waardoor nieuwe kennis wordt toegevoegd aan de kennis die de leerling al heeft. Verdiepend lezen draagt bij aan het vermogen om kritisch te denken en om, onafhankelijk van anderen, een eigen visie en onderbouwde mening te formuleren. Leerlingen lezen niet om te voldoen aan de referentieniveaus of om een toets te kunnen halen; ze lezen om te begrijpen. Als leerlingen begrijpen en betekenis kunnen verlenen aan een tekst, dan denken ze. En als leerlingen denken, doen ze nieuwe leerervaringen op. Ze leren.

Verdiepend lezen gaat verder dan de beheersingsdoelen van de referentieniveaus. De doelstellingen voor verdiepend lezen liggen ook veel algemener dan voor begrijpend lezen. Het gaat erom zoveel mogelijk betekenis te ontleen en te verlenen aan de tekst. Kortom: er is sprake van een totaalbenadering van de tekst.

De tekst bij een les ‘verdiepend lezen’ wordt vooral geselecteerd vanwege de complexiteit ervan. De tekst is daarbij een belangrijke uitdaging voor alle leerlingen. De tekst heeft een complexe inhoud, een complex thema, bevat complexe ideeën of juist afge-

leide inhoud. Deze tekstaspecten kunnen in korte, simpele zinnen zijn weergegeven. Of, omgekeerd, er is sprake van complexe zinsstructuren en ingewikkelde woordkeuze, maar van een toegankelijke inhoud. Tussen bovenstaande uitersten zijn allerlei varianten mogelijk. Een tekst wordt altijd bepaald door de tekstsoort en het genre. De leerlingen bestuderen en analyseren de tekst als geheel, om zoveel mogelijk te begrijpen hoe alle tekstkenmerken samenwerken. Dat gebeurt om zoveel mogelijk betekenis uit de tekst te kunnen halen. De leraar plaatst het begrijpen van de hele tekst centraal. Daarbij wordt alles ingezet, zoals ‘woordenschat en woordbewustzijn’, ‘strategieën’, ‘*pre-reading*’ en ‘herhaald lezen’.

Het herhaald lezen van de tekst is cruciaal voor het verdiepend begrijpen: het zorgt, naast meer verdieping, ook voor de verbinding met andere teksten over hetzelfde onderwerp of thema. In onze interactieve presentatie gaan we verder in op de verschillende dimensies van tekstcomplexiteit en op de didactiek van verdiepend lezen.

Referenties

Ballering, C. & K. van de Mortel (2014). *Verdiepend lezen. Leerlingen begeleiden bij het begrijpend lezen van complexe teksten*. Amersfoort: CPS.